

**ΑΡΧΕΣ, ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΡΟΕΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ
ΙΔΡΥΜΑΤΙΚΟΥ ΑΠΟΘΕΤΗΡΙΟΥ (Ι.Α.) / ΚΑΤΑΘΕΤΗΡΙΟΥ
ΣΤΟ ΤΕΙ ΣΕΡΡΩΝ**

(ΠΡΟΣΧΕΔΙΟ ΜΕΛΕΤΗΣ & ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΣΕ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ)

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Σκοπός του Ιδρυματικού Αποθετηρίου

1.1 Διάχυση της πνευματικής παραγωγής του Ιδρύματος

Ένα βασικό ζητούμενο από τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας είναι η διάχυση της πληροφορίας και της γνώσης που παράγεται κατά την εκπαιδευτική και ερευνητική διαδικασία. Το ιδρυματικό αποθετήριο ενός ανώτατου Ιδρύματος είναι ο δικτυακός τόπος μέσα στον οποίο συλλέγεται, διαφυλάσσεται και διαδίδεται σε ψηφιακή μορφή η πνευματική παραγωγή του Ιδρύματος. Τα ιδρυματικά αποθετήρια αποτελούν πλέον μια καθιερωμένη επιστημονική τάση που επικρατεί σε διεθνές επίπεδο σε θέματα επιστημονικής επικοινωνίας.

Η ακαδημαϊκή κοινότητα του ΤΕΙ Σερρών -όπως και κάθε ανώτατου ιδρύματος- παράγει επιστημονικά άρθρα και ανακοινώσεις σε περιοδικά και σε διεθνή/ελληνικά συνέδρια κύρους, μέσα από την έρευνα που διεξάγεται από τα μέλη της. Επιπλέον, κάθε χρόνο εκπονούνται ερευνητικά προγράμματα, μελέτες, τεχνικά δελτία, τεχνικές εκθέσεις, πατέντες, δράσεις δημοσιότητας, κ.λπ. Ένα σημαντικό μέρος της πνευματικής παραγωγής αποτελούν οι πτυχιακές και διπλωματικές εργασίες, που εκπονούνται από τους φοιτητές. Το διδακτικό υλικό που παράγουν καθηγητές του Ιδρύματος και το οποίο διατίθεται προς τους σπουδαστές αποτελεί μια ιδιαίτερη ψηφιακή συλλογή, που χρειάζεται κατάλληλη διαχείριση και αξιοποίηση. Τέλος, η Βιβλιοθήκη του Ιδρύματος αναλαμβάνει την έκδοση πονημάτων, καθώς και την ψηφιοποίηση συλλογών τόσο με ακαδημαϊκό όσο και με πολιτιστικό περιεχόμενο.

Ο παραγόμενος αυτός πλούτος συνιστά μεγάλο τμήμα της ετήσιας επιστημονικής δραστηριότητας και μέρος της λεγόμενης γκρίζας βιβλιογραφίας, που όμως παραμένει ανεκμετάλλευτος, αφού δε συλλέγεται, δεν ευρετηριάζεται και δεν είναι αναζητήσιμος μέσω ενός κοινού τύπου πρόσβασης. Η υπηρεσία του ιδρυματικού αποθετηρίου στοχεύει στο να συμβάλλει, μέσα από την εισαγωγή νέων διαδικασιών, στη συγκέντρωση, κωδικοποίηση και προβολή του ψηφιακού περιεχομένου, τόσο στα μέλη της κοινότητας του ΤΕΙ Σερρών, όσο και στην υπόλοιπη επιστημονική κοινότητα.

Καθώς εμπλουτίζεται το ιδρυματικό αποθετήριο μπορεί να συλλέξει και να προβάλλει και άλλες πληροφορίες πέραν των καθαρά επιστημονικών, όπως για παράδειγμα ορισμένες διοικητικές αποφάσεις και τα αρχεία του Ιδρύματος.

Συμπερασματικά, το ιδρυματικό αποθετήριο θα πρέπει να λειτουργεί ως σύστημα καταγραφής, τεκμηρίωσης, αποθήκευσης, καταλογο-

γράφησης, διατήρησης και αναδιανομής του ψηφιακού υλικού του ακαδημαϊκού μας Ιδρύματος.

1.2 Διάχυση της επιστημονικής έρευνας

Βασική έλλειψη στην κατηγορία της ακαδημαϊκής επικοινωνίας αποτελεί η διάχυση υψηλής ποιότητας επιστημονικών δημοσιεύσεων.

Συγκεκριμένα, η χρήση της ηλεκτρονικής επικοινωνίας ως εργαλείου δημοσίευσης, είναι ως επί το πλείστον περιορισμένη στους εμπορικούς εκδότες, οι οποίοι εκδίδουν πλέον κυρίως ηλεκτρονικά. Η ολιγοπωλειακή ισχύς των εκδοτών αυτών έχει οδηγήσει σε πολύ υψηλά επίπεδα τη δαπάνη αποπληρωμής συνδρομών των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών των ανωτάτων Ιδρυμάτων. Συνεπώς, η δημιουργία ακαδημαϊκών ιδρυματικών αποθετηρίων έχει την δυνατότητα να παίξει έναν αντισταθμιστικό ρόλο στην κατάσταση αυτή. Τα μη εμπορικά ακαδημαϊκά αποθετήρια αποτελούν εκτός των άλλων και πρόταση δημιουργίας μιας διαδικτυακής επιστημονικής επικοινωνίας, στη βάση της επιστημονικής – ερευνητικής ηθικής. Η δημοσίευση των διδακτορικών διατριβών στο διαδίκτυο, μέσω του αποθετηρίου του Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης, αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα της διαδικασίας αυτής. Οι στόχοι που περιγράφονται σ' αυτή την παράγραφο έχουν σχέση με το κίνημα Ανοιχτής Πρόσβασης (Open Access), το οποίο διαμορφώνει τις συνθήκες για την ελεύθερη διαδικτυακή πρόσβαση σε ψηφιακό υλικό.

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι ένα επιστημονικού περιεχομένου ιδρυματικό αποθετήριο μπορεί να λειτουργήσει και ως αρχικός χώρος μίας «πρώτης δημοσίευσης» ενός έργου, προσφέροντας έτσι ένα πρώτο μέσο κατοχύρωσης του ηθικού πνευματικού δικαιώματος ενός συγγραφέα, συμβάλλοντας στην αποφυγή της λογοκλοπής (plagiarism).

1.3 Μέσα υλοποίησης των στόχων

Στο πλαίσιο της πρόσκλησης 21.1 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ψηφιακή Σύγκλιση», ΕΣΠΑ 2007-2013, χτίζονται οι απαιτούμενες υποδομές, τόσο πανελλαδικά, όσο και σε τοπικό επίπεδο, για τη δημιουργία δικτυωμένων μεταξύ τους ακαδημαϊκών αποθετηρίων, που θα εκπληρώνουν τους παραπάνω στόχους. Η οριζόντια δράση αναπτύσσεται πανελλαδικά από τον Σύνδεσμο Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών (ΣΕΑΒ), με επισπεύδον Ίδρυμα το Μετσόβειο Πολυτεχνείο. Η υλοποίηση και ανάπτυξη της υπηρεσίας του Ιδρυματικού Αποθετηρίου (I.A.) στο ΤΕΙ Σερρών γίνεται με την Πράξη «Ψηφιακές Υπηρεσίες της Βιβλιοθήκης του ΤΕΙ Σερρών». Μετά την υλοποίηση του I.A. ακολουθούν οι απαραίτητες ενέργειες για την δικτύωσή του με άλλα ακαδημαϊκά Ιδρυματικά αποθετήρια και ο εμπλουτισμός του με ψηφιακό υλικό στο πλαίσιο του υποέργου «Υπηρεσία Προστιθέμενης Αξίας για την Βιβλιοθήκη του ΤΕΙ Σερρών».

Με τα παραπάνω έργα επιδιώκεται:

α) η ανάπτυξη προδιαγραφών πανελλήνιας εμβέλειας, για τα ακαδημαϊκά Ιδρυματικά Αποθετήρια, για την ηλεκτρονική κατάθεση και αρχειοθέτηση του υλικού, με εξασφάλιση μακροχρόνιας χρήσης και συντήρησης των τεκμηρίων, καθώς και με εξασφάλιση της δικτύωσης και της συνεργασίας των αποθετηρίων

β) η τυποποίηση των προδιαγραφών του λογισμικού και των ροών κατάθεσης του επιστημονικού υλικού, σε επίπεδο Ιδρυμάτων με βάση αναγνωρισμένα ποιοτικά πρότυπα. Έτσι, εξασφαλίζεται η προτυποποίηση της διαδικασίας, ο ποιοτικός της έλεγχος, η οικονομικότερη μελλοντική αναβάθμιση των υποδομών, η συνεργασία των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων και η καλύτερη δυνατή συνολική νομική εξασφάλιση της διαδικασίας σε θέματα πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγραφικών δικαιωμάτων.

Με το πέρας των παραπάνω έργων η συντήρηση και ο εμπλουτισμός του ιδρυματικού αποθετηρίου περνά στην ευθύνη του Τμήματος Εκδόσεων και Βιβλιοθήκης, το οποίο για το σκοπό αυτό συνεργάζεται με το Κέντρο Υποστήριξης των Τεχνολογιών της Πληροφορικής και των Επικοινωνιών (ΚΥΤΕΠ) του Ιδρύματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Αρχές

2.1 Καθεστώς λειτουργίας

Στο Ίδρυμα δημιουργείται υπηρεσία ψηφιοποίησης και κατάθεσης με τον τίτλο «Ιδρυματικό Αποθετήριο του ΤΕΙ Σερρών» (Ι.Α.), που λειτουργεί κάτω από την ευθύνη του Τμήματος Βιβλιοθήκης και Εκδόσεων του ΤΕΙ Σερρών. Το ιδρυματικό αποθετήριο διοικείται από Ομάδα, που αποτελείται από την Επιτροπή εποπτείας της Βιβλιοθήκης (βλέπε Κανονισμό Λειτουργίας-Οργανισμό Ιδρύματος) και έναν Βιβλιοθηκονόμο. Ένα μέλος της Επιτροπής εποπτείας ορίζεται από τη διοίκηση του Ιδρύματος ως άμισθος Επιστημονικός Υπεύθυνος του Ι.Α.

Το Ι.Α. δεν αποτελεί εκδοτικό οίκο, και δεν ασκεί καμμία επιχειρηματική δραστηριότητα. Δεν πωλεί μεταδεδομένα ούτε αρχεία πλήρους κειμένου, που έχουν αποθεθεί στη συλλογή του.

2.2 Υλικό προς απόθεση

Το Ι.Α. του ΤΕΙ Σερρών θα συγκεντρώνει:

(1) άρθρα και δημοσιεύσεις μελών ΕΠ του Ιδρύματος, εφόσον μπορούν να διατεθούν ηλεκτρονικά με βάση το υφιστάμενο καθεστώς αδειών κάτω από το οποίο εκδόθηκαν, αλλιώς το περιεχόμενο των ερευνητικών εργασιών σε μορφή που δεν προσκρούει στα δικαιώματα του εκδότη. Αν οι δύο προηγούμενοι τρόποι δεν είναι εφικτοί δημοσιεύεται η βιβλιογραφική τεκμηρίωση της εργασίας και η περίληψη, μαζί με τη διαδικτυακή σύνδεση (link) στην ιστοσελίδα του εκδότη, απ' όπου μπορεί να γίνει η καταφόρτωση της εργασίας, μέσω της υπηρεσίας HEAL Link ή όποιας άλλης υπηρεσίας παρέχει το περιεχόμενο

(2) παλαιές και νέες πτυχιακές και μεταπτυχιακές εργασίες σπουδαστών του ΤΕΙ Σερρών. Καταλογογραφούνται και αποτίθενται όλες, όμως προβάλλονται σύμφωνα με την πολιτική που περιγράφεται στο Κεφάλαιο 4

(3) Το διδακτικό υλικό όλων των καθηγητών του Ιδρύματος ανά τμήμα (ή πρόγραμμα σπουδών), κατάλληλα τεκμηριωμένο, σε ειδική συλλογή, με πιστοποιημένη πρόσβαση

(4) συνοπτικά αποτελέσματα – συμπεράσματα ερευνητικών προγραμμάτων, περιλήψεις τεχνικών δελτίων ερευνητικών ή άλλων προγραμμάτων, περιλήψεις μελετών και τεχνικών εκθέσεων με ευρύτερο ακαδημαϊκό ενδιαφέρον

(5) εισηγήσεις ημερίδων/πρακτικά συνεδρίων/προτάσεις σεμιναρίων

(6) δημοσιοποιήσιμα διοικητικά έγγραφα που αφορούν στη λειτουργία του Ιδρύματος και ενδιαφέρουν το σύνολο της ακαδημαϊκής κοινότητας

(7) ψηφιοποιημένα παλαιά ή νεότερα περιοδικά ή συλλογές πολιτιστικού περιεχομένου που αφορούν στην πόλη και την ιστορία της περιοχής των Σερρών, καθώς και οι εκδόσεις του Τμήματος Εκδόσεων και Βιβλιοθήκης του Ιδρύματος

2.3 Ποιοτικά πρότυπα

Το Ι.Α. του ΤΕΙ Σερρών δεσμεύεται να ακολουθεί τα πανελλαδικής εμβέλειας πρότυπα ποιότητας Ιδρυματικών Αποθετηρίων, όπως αυτά καθορίζονται από τον ΣΕΑΒ, του οποίου το Ίδρυμα αποτελεί κανονικό μέλος.

2.4 Καθεστώς πνευματικής ιδιοκτησίας

Το παραπάνω ψηφιακό περιεχόμενο του Αποθετηρίου, που αποτελεί πνευματική παραγωγή του Ιδρύματος, αποτελεί ταυτόχρονα και πνευματική ιδιοκτησία του Ιδρύματος. Για την ισχυρή νομιμοποίηση αυτής της αρχής θα πρέπει να ακολουθούνται πρακτικές διασφάλισης, που θα κατοχυρώνουν τα πνευματικά δικαιώματα στο Ίδρυμα, για όλες τις παραπάνω κατηγορίες υλικού. Η διασάφηση των νομικών προϋποθέσεων επιχειρείται στο Κεφάλαιο 3.

Το Ίδρυμα μεριμνά εμπράκτως για την προστασία όλων των νόμιμων πνευματικών δικαιωμάτων, εντός κι εκτός Ιδρύματος. Όμως, η παραβίαση πνευματικών δικαιωμάτων είναι αποκλειστική ηθική ευθύνη του κάθε συγγραφέα – καταθέτη (μέλους ΕΠ ή φοιτητή ή Συλλογικού οργάνου διοίκησης) και υπάγεται στη δικαιοδοσία των πειθαρχικών οργάνων.

2.5 Τήρηση ροών και διαδικασιών

Για τον εμπλουτισμό του Ι.Α. θεσμοθετούνται διαδικασίες από τα όργανα διοίκησης για την διαμόρφωση των ροών εργασίας που

υποστηρίζουν την υποβολή των ψηφιακών ή προς ψηφιοποίηση τεκμηρίων στο Ι.Α.

Βασική προϋπόθεση για την λειτουργία και αποδοτικότητα ενός Ι.Α. είναι η δέσμευση ολόκληρου του Ιδρύματος για την υποχρεωτική κατάθεση σε ψηφιακή μορφή στο Αποθετήριο των έργων που παράγονται από όλους τους εκπαιδευτικούς, ερευνητές και διδασκόμενους (μεταπτυχιακούς και προπτυχιακούς φοιτητές) του Ιδρύματος και υπάγονται στις κατηγορίες που προαναφέρθηκαν. Η κατάθεση αυτή γίνεται σύμφωνα με τις ροές και πολιτικές που περιγράφονται στο Κεφάλαιο 4.

2.6 Γλώσσες του ιδρυματικού αποθετηρίου

Κύριες γλώσσες καταχώρησης υλικού πλήρους κειμένου και μεταδεδομένων στο Ι.Α. είναι η Ελληνική και η Αγγλική.

2.7 Αποδοχή της Διακήρυξης του Βερολίνου για την Ανοιχτή πρόσβαση στη γνώση (Open Access)

Στο πλαίσιο του παρόντος κειμένου αρχών, το ΤΕΙ Σερρών αποδέχεται τη Διακήρυξη του Βερολίνου για την Ανοιχτή Πρόσβαση στη γνώση (βλέπε Παράρτημα).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Νομικά Θέματα – Πνευματικά Ιδιοκτησιακά Δικαιώματα – Copyrights

(Να αναφερθεί η σχετική νομοθεσία-θεσμικό πλαίσιο)

Ένα σημαντικό νομικό θέμα που προσδιορίζει την επιτυχή ανάπτυξη ενός Ι.Α. είναι το ζήτημα των πνευματικών ιδιοκτησιακών δικαιωμάτων. Το καθεστώς πνευματικών δικαιωμάτων προστατεύει την επιστημονική έκφραση ιδεών που περιέχεται σε κάθε πρωτότυπη εργασία. Τα πνευματικά αυτά δικαιώματα επιτρέπουν στον δικαιούχο συγγραφέα να προσδιορίσει το πώς και εάν λοιποί χρήστες μπορούν να χρησιμοποιήσουν την πρωτότυπη εργασία του δικαιούχου. Αυτή η διαδικασία συγγραφικών δικαιωμάτων καθορίζει τα περιεχόμενα κάθε ακαδημαϊκού αποθετηρίου και τη χρήση τους. Παρακάτω εξετάζονται νομικά θέματα που αφορούν στις κατηγορίες κατάθεσης του κεφαλαίου 2.

3.1 Επιστημονικές δημοσιεύσεις

Στην περίπτωση κατάθεσης ερευνητικών δημοσιεύσεων στο Ι.Α. πρέπει να λαμβάνεται σοβαρά υπόψη το θέμα των πνευματικών ιδιοκτησιακών δικαιωμάτων και να γίνεται προσεκτική διάκριση μεταξύ «αρχικής-πρωτογενούς δημοσίευσης» (primary publication) και αντιγράφου του δημοσιευθέντος άρθρου. Στην περίπτωση αρχικής δημοσίευσης, ο συγγραφέας ουσιαστικά διατηρεί όλα τα ιδιοκτησιακά πνευματικά δικαιώματα. Στην άλλη περίπτωση, όπου γίνεται αναφορά στο «αντίγραφο του συγγραφέα», ο συγγραφέας έχει ήδη μεταφέρει καθορισμένα δικαιώματα σε τρίτους πριν την απόθεση του έργου στο Ι.Α.

Παρόλα αυτά, πολλοί εκδοτικοί οίκοι επιτρέπουν την απόθεση δημοσιευθέντος υλικού στην ηλεκτρονική διεύθυνση του συγγραφέα, ή σε ψηφιακή βάση δεδομένων ενός ακαδημαϊκού Ι.Α. (SHERPA/RoMEO)¹, ακόμα και στην περίπτωση ύπαρξης συμβολαιογραφικού τύπου δεσμεύσεων.

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι είναι ευκολότερη η κατάθεση δημοσίευσης σε Ι.Α. όταν ο συγγραφέας διατηρεί όλα τα ιδιοκτησιακά πνευματικά δικαιώματα του έργου του, τη στιγμή της κατάθεσης. Παρακάτω εξετάζονται οι τρεις βασικές μορφές ψηφιακού υλικού που αφορούν σε ερευνητικά αποτελέσματα.

α) Άρθρα επιστημονικών περιοδικών

Η πρώτη καταχώρηση πνευματικών δικαιωμάτων επιστημονικού περιεχομένου, όπως ένα άρθρο επιστημονικού περιοδικού, ανήκει στον συγγραφέα της εργασίας. Όταν το άρθρο έχει δημοσιευθεί, τότε ο συγγραφέας υπογράφει τυπικά την καταχώρηση των πνευματικών του δικαιωμάτων στον εκδότη. Πολλοί εκδότες επιστημονικών άρθρων επιτρέπουν στους συγγραφείς τη μετέπειτα καταχώρηση και αρχειοθέτηση της εργασίας τους σε ακαδημαϊκά Ι.Α., κάτω από συγκεκριμένες δεσμεύσεις. Σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση δημοσίευσης άρθρου, ο συγγραφέας διατηρεί περισσότερα ή λιγότερα δικαιώματα χρήσης και αρχειοθέτησης της εργασίας του. Μερικές εκδοτικές συμφωνίες πλέον απαγορεύουν την φωτοτύπηση και χρήση του άρθρου για διδακτικό έργο, ή ακόμα και την ψηφιακή εναπόθεσή του. Άλλες εκδοτικές συμφωνίες είναι λιγότερο δεσμευτικές και επιτρέπουν τη χρήση του δημοσιευθέντος άρθρου κατά την κρίση του συγγραφέα.

Η υπηρεσία SHERPA – RoMEO, όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως, αναφέρει σειρά εκδοτών και τις αντίστοιχες αιτιήσεις τους στα θέματα πνευματικών δικαιωμάτων. Στην υπηρεσία αυτή αναφέρονται τα δικαιώματα των συγγραφέων για την χρήση ψηφιακής μορφής του υλικού και την κατάθεσή του σε ακαδημαϊκά Ι.Α. Στις περισσότερες περιπτώσεις υπάρχει διαφοροποίηση μεταξύ προ-δημοσίευσης (pre – prints) και μετα-δημοσίευσης (post – prints). Στην υπηρεσία SHERPA – RoMEO χαρακτηρίζονται ως προ-δημοσιεύσεις τα άρθρα πριν την εξειδικευμένη επιστημονική αξιολόγησή τους εκ μέρους των κριτών ενός επιστημονικού περιοδικού (peer – review). Ενώ η περίπτωση των μετα-δημοσιεύσεων αναφέρεται όταν το άρθρο έχει ήδη εγκριθεί μέσω της εξειδικευμένης επιστημονικής αξιολόγησης από τους κριτές ενός επιστημονικού περιοδικού (peer – review) και έχουν ολοκληρωθεί όλες οι απαιτούμενες διορθώσεις. Επομένως, από πλευράς περιεχομένου τα άρθρα της κατηγορίας μετα-δημοσίευσης είναι στη τελική μορφή δημοσίευσης, όπου και απαγορεύεται η χρήση της επιστημονικής εργασίας στην ίδια μορφή και για άλλους σκοπούς².

¹ <http://www.sherpa.ac.uk/romeo.php>

² Όμως, από πλευράς εμφάνισης, είναι δυνατό η μορφή δημοσίευσης του άρθρου να διαφέρει από την αυτούσια δημοσιεύσιμη στο επιστημονικό περιοδικό. Τυπικά, αυτό σημαίνει ότι ο συγγραφέας αδυνατεί να χρησιμοποιήσει το άρθρο του στη μορφή επιστημονικής δημοσίευσης, αλλά μπορεί να το διαμορφώσει σε διαφορετική pdf μορφή, για να το καταθέσει σε Ι.Α.

β) Πρωτογενείς δημοσιεύσεις (primary publications)

Ο όρος αναφέρεται σε πρωτογενές κείμενο που περιέχει επιστημονικά αποτελέσματα-συμπεράσματα ή/και περιγράφει επιστημονική μεθοδολογία, και δεν έχει υποβληθεί ακόμη για δημοσίευση σε επιστημονικό περιοδικό. Στην περίπτωση αυτή, δεν υπάρχουν πνευματικά ούτε άλλα ιδιοκτησιακά δικαιώματα, τα οποία να έχουν μεταφερθεί σε τρίτους. Το απαιτούμενο εδώ είναι η ενυπόγραφη έγκριση από τον συγγραφέα, η οποία επιτρέπει την ελεύθερη χρήση του υλικού από τους τελικούς χρήστες, στη βάση των δηλωθέντων στην έγκριση δικαιωμάτων ηλεκτρονικής διανομής, δημοσιοποίησης, και εκτύπωσης μέρους ή του συνόλου του πνευματικού υλικού. Εάν, στη συνέχεια, προκύψει επιθυμία δημοσίευσης του έργου σε επιστημονικό περιοδικό, τότε ο συγγραφέας πρέπει να έχει εξασφαλίσει ότι ο εκδοτικός οίκος του περιοδικού επιτρέπει την προηγούμενη πρωτογενή δημοσίευση του συγγραφικού έργου σε I.A./Καταθετήριο.

γ) Αντίγραφο συγγραφέα (Author's copy)

Στην συγκεκριμένη περίπτωση, η εργασία είναι δημοσιευμένη αλλού, ή πρόκειται να δημοσιευτεί. Επομένως, τα πνευματικά ιδιοκτησιακά δικαιώματα έχουν μεταφερθεί ή θα μεταφερθούν από την πλευρά του συγγραφέα, σε τρίτους. Τα ενδεχόμενα είναι τα ακόλουθα:

α) Ο συγγραφέας είναι σε θέση να δημοσιεύσει το έργο του κάτω από καθεστώς αδείας (Creative Commons, DPPL Digital Peer Publishing Licence) η οποία επιτρέπει την διαφύλαξη της δημοσίευσης σε I.A./Καταθετήριο, χωρίς νομικές δεσμεύσεις στο θέμα μεταβίβασης πνευματικών ιδιοκτησιακών δικαιωμάτων.

β) Το συμβόλαιο του συγγραφέα καταχωρεί δικαιώματα δημοσίευσης αντιγράφου σε ψηφιακή μορφή.

γ) Η δημοσίευση αντιγράφου ψηφιακής μορφής εξαρτάται από τις διαφορετικές πολιτικές του συγκεκριμένου εκδοτικού οίκου, με τον οποίο συνεργάζεται ο συγγραφέας.

Κατά συνέπεια, για κάθε αντίγραφο συγγραφέα (author's copy) στο I.A./Καταθετήριο, απαιτείται από το συγγραφέα η υπεύθυνη καταχώρηση των υφιστάμενων εκδοτικών δεσμεύσεών του, όπως προβλέπονται από το συμβόλαιό του για κάθε ξεχωριστή περίπτωση.

3.2 Πτυχιακές και διπλωματικές εργασίες

Πρόκειται για μια μορφή κατάθεσης που ενέχει κινδύνους για το Ίδρυμα, αλλά ταυτόχρονα και για την πλουσιότερη μορφή υλικού προς κατάθεση στο Ίδρυματικό Αποθετήριο. Οι πτυχιακές εργασίες αποτελούν εξ' ορισμού πνευματική ιδιοκτησία του Ιδρύματος και κατά συνέπεια δεν υπάρχει νομική δέσμευση που περιορίζει την απόθεσή τους στο I.A. Σε εκείνες τις περιπτώσεις που ο φοιτητής ή ο επιβλέπων καθηγητής διατηρούν μέρος των δικαιωμάτων που απορρέουν από την πτυχιακή εργασία, εξαιρείται από την κατάθεση το συγκεκριμένο τμήμα της εργασίας. Βασική προϋπόθεση για την απόθεση και προβολή πτυχιακής εργασίας είναι η αποφυγή κάθε μορφής λογοκλοπής, κάτι για το οποίο ο φοιτητής πρέπει να αναλαμβάνει ενυπόγραφη δέσμευση, ενώ ταυτόχρονα

οφείλει να το ελέγχει και ο επιβλέπων καθηγητής, στο βαθμό που αυτό είναι δυνατό. Ελάχιστη προστασία απέναντι σε νομικές αιτιάσεις αποτελεί η λεπτομερής βιβλιογραφική αναφορά κάθε πηγής που χρησιμοποιεί ο φοιτητής, συμπεριλαμβανομένων και των εικόνων που δεν δημιούργησε ο ίδιος, και η χρήση «εισαγωγικών» στα σημεία που για κάποιο λόγο θεωρείται απαραίτητο να μεταφέρει αυτούσιο κείμενο από άλλη πηγή, την οποία ταυτόχρονα οφείλει να αναφέρει με ρητό τρόπο. Σε κάθε περίπτωση, η μεταφορά αυτούσιου κειμένου δεν μπορεί να ξεπερνά τις λίγες γραμμές. Ο φοιτητής οφείλει, για λόγους δεοντολογίας και ανάπτυξης της συνείδησης, να αναφέρει ακόμη και τις ηλεκτρονικές πηγές βιβλιογραφικού υλικού που είναι ελεύθερες πνευματικών δικαιωμάτων, όπως είναι πολλές διαδικτυακές πηγές, το ηλεκτρονικό υλικό που διατίθεται με άδειες Creative Commons, Ιδρυματικά Αποθετήρια και άλλες βάσεις δεδομένων. Σε επόμενο κεφάλαιο προτείνεται μια ροή, που εξασφαλίζει την απόθεση όλων των πτυχιακών-διπλωματικών εργασιών, αλλά επιτρέπει την ευρύτερη προβολή των ποιοτικότερων εξ' αυτών.

3.3 Ερευνητικά αποτελέσματα - Ερευνητικά ή άλλα προγράμματα

Η απόθεση της σύνοψης ερευνητικών αποτελεσμάτων στο πλαίσιο ερευνητικών προγραμμάτων γίνεται με τη μορφή πρωτογενούς δημοσίευσης (βλέπε παραπάνω 3.1.β). Επίσης, μπορεί να γίνει με τη μορφή άρθρου (3.1.α) ή αντιγράφου του συγγραφέα (3.1.γ), εφόσον αυτό εμπίπτει στις περιπτώσεις που δεν δεσμεύουν τον συγγραφέα για το αντίθετο, σύμφωνα με όσα περιγράφονται στην παράγραφο 3.1. Τέλος, μπορεί να γίνει με τη μορφή εκτεταμένης περίληψης (extended abstract), που δεν αντίκειται σε οποιαδήποτε δέσμευση του συγγραφέα απέναντι σε τρίτους. Στις περιπτώσεις που οι ερευνητές δεσμεύονται από συμφωνίες να τηρήσουν κάποιας μορφής απορρήτου, τότε οφείλουν να ακολουθήσουν εναλλακτικές ροές απόθεσης, που περιγράφονται στο κεφάλαιο 4.

Οι περιλήψεις τεχνικών δελτίων και μελετών πρέπει να είναι διατυπωμένες με τρόπο που να προστατεύουν το καλώς νοούμενο συμφέρον του έργου και των συντελεστών του, χωρίς όμως να αποκρύπτουν λεπτομέρειες για τη φύση του συντελούμενου έργου και τον αντίκτυπο που αυτό έχει στην υπόλοιπη κοινότητα.

3.4 Διδακτικό υλικό

Η απόθεση του διδακτικού υλικού γίνεται σε ειδική συλλογή του Ι.Α., που διασφαλίζει ότι ο συγγραφέας του υλικού διατηρεί το σύνολο των πνευματικών δικαιωμάτων που αυτός επιθυμεί, ενώ παραχωρεί μόνον όσα δικαιώματα θέλει να παραχωρήσει. Η πρόσβαση στη συλλογή διδακτικού υλικού γίνεται με πιστοποίηση του χρήστη, κάτι που βοηθά ώστε να διασφαλιστεί η παραπάνω αρχή. Ο διδάσκων επιτρέπει την πρόσβαση στο διδακτικό υλικό μόνον στους εξουσιοδοτημένους χρήστες (τυπικά, σε φοιτητές του Ιδρύματος που έχουν δηλώσει το μάθημα ή σε υπερσύνολο) και παραχωρεί σ' αυτούς το υλικό με τη δέσμευση των πνευματικών δικαιωμάτων που ο ίδιος επιθυμεί να διατηρήσει. Μπορεί, εναλλακτικά, να αποθέσει το υλικό του με κάποιον τύπο άδειας Creative Commons,

καθιστώντας έτσι θεμιτή την εκπαιδευτική χρήση του υλικού εκ μέρους τρίτων.

Σε περίπτωση που ο συγγραφέας χρησιμοποίησε για τη συγγραφή του δημοσιευμένο υλικό τρίτων, οφείλει να σέβεται τα πνευματικά τους δικαιώματα, μέσα στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής και μη εμπορικής χρήσης, σύμφωνα με όσα προβλέπονται από την υφιστάμενη νομοθεσία.

Το διδακτικό υλικό που έχει κατατεθεί σε άλλη Ιδρυματική ιστοσελίδα, όπως για παράδειγμα το Σύστημα Ηλεκτρονικής Τηλεκπαίδευσης (e-learning) ή σε ιστοσελίδες καθηγητών, ευρετηριάζεται και αποδελτιώνεται και στο Ιδρυματικό Αποθετήριο, ώστε να αποτελεί μέρος της ψηφιακής βιβλιοθήκης του Ιδρύματος. Μέσω της απόθεσής του στο Ι.Α. το διδακτικό υλικό εμπλουτίζεται με περίληψη και τα απαραίτητα βιβλιογραφικά μεταδεδομένα. Μπορεί μάλιστα να καταστεί προσβάσιμο και από χρήστες εκτός Ιδρύματος, αν ο συγγραφέας το επιτρέψει. Είναι όμως δυνατό, ο συγγραφέας και αποθέτης να επιλέξει ώστε η πρόσβαση στο ψηφιακό υλικό να γίνεται μόνο μέσω της άλλης Ιδρυματικής Ιστοσελίδας (π.χ. του e-learning), με τη βοήθεια κατάλληλου συνδέσμου (link), αν έτσι προκρίνει για διδακτικούς λόγους. Γενικά το Ιδρυματικό Αποθετήριο δεν καταργεί με κανέναν τρόπο άλλες Ιδρυματικές βάσεις, παρά μόνον τις ενισχύει και τις προβάλλει.

3.5 Διοικητικά έγγραφα

Αποτίθενται τα κυριότερα έγγραφα διοικητικών αποφάσεων που αφορούν στη λειτουργία του Ιδρύματος και δυνητικά αποφάσεις Συλλογικών Οργάνων που μπορεί να ενδιαφέρουν το σύνολο της ακαδημαϊκής κοινότητας. Το διοικητικό υλικό που αποτίθεται πρέπει να θεωρείται αδιαβάθμητο, να μην υπόκειται σε νομικές δεσμεύσεις και να μην προσκρούει σε συμφέροντα τρίτων, όπως συμβαίνει για παράδειγμα με τη δημοσιοποίηση προσωπικών δεδομένων. Δεν αποτίθεται υλικό, το οποίο εκτίθεται υποχρεωτικά σε άλλες βάσεις, όπως η Διαύγεια.

3.6 Πρακτικά Ημερίδων

Δεν υφίστανται νομικές δεσμεύσεις. Οι εισηγητές των ημερίδων υποβάλλουν οικειοθελώς για απόθεση την εισήγησή τους ή τις διαφάνειες της παρουσίασης ή αλλιώς υποβάλλουν μια εκτενή περίληψη.

3.7 Περιοδικά της πόλης των Σερρών ή άλλο υλικό πολιτιστικής φύσεως

Είναι υποχρεωτική η σύναψη συμφωνητικού ανάμεσα στη Διοίκηση του Ιδρύματος και στον αρχικό εκδότη του υλικού, σύμφωνα με το οποίο παραχωρούνται τα δικαιώματα του υλικού σε ηλεκτρονική μορφή στο Τμήμα Εκδόσεων και Βιβλοθήκης του ΤΕΙ Σερρών.

3.8 να γίνει αναφορά στις άδειες Creative Commons και DPPL, στους τύπους τους και στο ρόλο τους στα Ι.Α.

3.9 Θέματα λογοκλοπής και χρήσης υλικού για εκπαιδευτικούς σκοπούς

Να γίνει αναφορά στη νομοθεσία που διέπει τη λογοκλοπή, το καθεστώς ευθύνης (ίδρυμα-συγγραφέας), τη δυνατότητα χρήσης υλικού για εκπαιδευτικούς, μη κερδοσκοπικούς σκοπούς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 Πρότυπα Ροών Υποβολής στο Ιδρυματικό Αποθετήριο (Submission Workflows Proposal)

4.1 Εισαγωγή

Τα πρότυπα ροών υποβολής (ή «κατάθεσης» ή «απόθεσης») αρχείων στο Ιδρυματικό Αποθετήριο προσδιορίζουν τα επιμέρους στάδια προσθήκης επιστημονικού ή άλλου περιεχομένου. Αυτό γίνεται μέσω της συγκέντρωσης των απαραίτητων μεταδεδομένων (δηλαδή στοιχείων που περιγράφουν βιβλιογραφικά το υλικό), της διόρθωσης και αδειοδότησής τους από το εξειδικευμένο προσωπικό της Βιβλιοθήκης και της εν συνεχεία αρχειοθέτησης του κατατεθέντος υλικού. Τέλος, ακολουθούν όλοι οι απαραίτητοι έλεγχοι (πνευματικών δικαιωμάτων, ποιότητας της ηλεκτρονικής μορφής του κατατεθέντος έργου) πριν την τελική διάθεση του επιστημονικού υλικού στο ευρύ κοινό.

4.2 Τυπική διαδικασία κατάθεσης και πολιτική υποβολής υλικού

Το λογισμικό του Ι.Α. του ΤΕΙ Σερρών περιλαμβάνει υπηρεσία απόθεσης υλικού, που λειτουργεί διαδικτυακά. Κάνοντας χρήση αυτής της υπηρεσίας ο εξουσιοδοτημένος χρήστης υποβάλει το προς απόθεση αρχείο (πλήρες κείμενο, περίληψη, αρχείο διαφανειών κλπ) μαζί με τα απαραίτητα βιβλιογραφικά στοιχεία (μεταδεδομένα) που υπαγορεύονται από τη φόρμα υποβολής. Επίσης, ο χρήστης προσδιορίζει τον τύπο των αδειών ή των δεσμεύσεων σύμφωνα με τις οποίες υποβάλει το πλήρες κείμενο του τεκμηρίου στο Ι.Α.

Εναλλακτικά, ο καταθέτης προσκομίζει το ηλεκτρονικό αρχείο στη Βιβλιοθήκη, με τη βοήθεια μέσου αποθήκευσης δεδομένων, και υποβάλει χειρογραφικά τα βιβλιογραφικά στοιχεία και τα στοιχεία των αδειών σε κατάλληλη φόρμα. Σε περίπτωση υποβολής τεκμηρίου που δεν υφίσταται σε κατάλληλη ηλεκτρονική μορφή, ο καταθέτης προσκομίζει το τεκμήριο στην πηγαία μορφή του.

Στη συνέχεια, οι τυπικές διαδικασίες ροής και κατάθεσης υλικού περιλαμβάνουν τις εξής ενέργειες εκ μέρους της Βιβλιοθήκης:

- Αναγνώριση του νέου κατατιθέμενου υλικού
- Έλεγχος της καταλληλότητας των χρηστών της υπηρεσίας
- Έλεγχος των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας
- Επαλήθευση μεταδεδομένων
- Διευκρίνιση του τύπου της άδειας και των δικαιωμάτων προβολής πλήρους κειμένου του τεκμηρίου

Πολιτική Υποβολής υλικού εκ μέρους των καταθετών:

Ποιος καταθέτει; Τι είδους υλικό; Πως ελέγχεται η νομιμότητα του κατατιθέμενου υλικού; Πως υλοποιείται ο έλεγχος της ποιότητας του κατατιθέμενου υλικού;

1. Άμεση χρήση της διαδικτυακής υπηρεσίας απόθεσης γίνεται μόνον εκ μέρους των μελών Ε.Π. του Ιδρύματος και των πιστοποιημένων Βιβλιοθηκονόμων.
2. Οι σπουδαστές ή άλλα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας (εκτός των μελών ΕΠ) προσκομίζουν και παραδίδουν το προς κατάθεση υλικό στη Βιβλιοθήκη.
3. Οι συγγραφείς και μόνο μπορούν να καταθέσουν την εργασία τους για αρχειοθέτηση.
4. Ο υπεύθυνος ελέγχου του Ι.Α. εξετάζει την πιστοποίηση του κάθε αποθέτη, την ορθή κατηγοριοποίηση του υλικού προς κατάθεση και την ορθή ψηφιακή του μορφή.
5. Η επιστημονική αξία και η αυθεντικότητα του περιεχομένου των προς κατάθεση αρχείων – άρθρων είναι ευθύνη του συγγραφέα.
6. Η κατάθεση του υλικού είναι μία συνεχής διαδικασία, με την έννοια ότι ενεργείται διαρκώς ο έλεγχος για τη λήξη της περιόδου ισχύος των δεσμεύσεων που απορρέουν από πνευματικά δικαιώματα συγγραφέων-εκδοτών, οπότε αλλάζει και το δικαίωμα προβολής πλήρους κειμένου.
7. Κάθε μορφή παραβίασης πνευματικών δικαιωμάτων είναι αποκλειστική ευθύνη του κάθε συγγραφέα – καταθέτη.
8. Σε οποιαδήποτε περίπτωση διαπιστωμένης παραβίασης δεσμεύσεων περί πνευματικών δικαιωμάτων και πνευματικής ιδιοκτησίας, το σχετικό κατατεθέν υλικό αποσύρεται αμέσως.

4.2 Πολιτικές αδειών

Αναφέρονται οι τύποι των αδειών κάτω από τις οποίες δημοσιεύεται το πλήρες κείμενο (όχι τα μεταδεδομένα). Επίσης, σε περίπτωση διατήρησης δικαιωμάτων εκ μέρους του συγγραφέα, αναφέρεται το δικαίωμα που αυτός παρέχει (π.χ. χρήση για το σκοπό της μελέτης και μόνον από συγκεκριμένη ομάδα χρηστών, χωρίς μεταβίβαση του δικαιώματος). Περιγράφεται η πολιτική προσδιορισμού των χρονικών διαστημάτων διατήρησης δικαιωμάτων και μη προβολής του πλήρους κειμένου.

Κάθε απόθεση στο I.A. συνοδεύεται αυτόματα από μια άδεια Creative Commons, εκτός αν ορίζεται αλλιώς από τον αποθέτη. Εναλλακτικές μορφές αδειών είναι αυτές με τις οποίες ο αποθέτης διατηρεί μέρος των δικαιωμάτων, οπότε θα πρέπει να αναφέρει ο ίδιος ρητά ποιά δικαιώματα παραχωρεί (π.χ. δικαίωμα χρήσης για το σκοπό της μελέτης και μόνον από συγκεκριμένη ομάδα χρηστών, χωρίς μεταβίβαση του δικαιώματος· δικαίωμα μελέτης του πλήρους κειμένου, χωρίς δικαίωμα αναπαραγωγής ή διάθεσης του κειμένου προς τρίτους· παραχώρηση δικαιώματος αναπαραγωγής μέρους ή όλου του κειμένου για εκπαιδευτικούς και μόνο σκοπούς κλπ.)

Ο αποθέτης μπορεί να διατηρήσει το δικαίωμα της μη προβολής του κειμένου του για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα (π.χ. για έξι μήνες από την ημερομηνία της απόθεσης, οπότε το κείμενο ελευθερώνεται αυτόματα και προβάλλεται προς τρίτους).

Η πολιτική αδειών που συνοδεύει κάθε τεκμήριο δηλώνεται από τον αποθέτη σε ειδική φόρμα, (διαδικτυακή ή έντυπη, ανάλογα με τον τρόπο απόθεσης) όπου περιγράφονται οι τύποι αδειών.

Σημειώνεται ότι τα μεταδεδομένα (δηλαδή η βιβλιογραφική τεκμηρίωση, όπως τίτλος, συγγραφέας, λέξεις κλειδιά, οντολογικές συσχετίσεις, περιλήψεις) που συνοδεύουν το κάθε τεκμήριο δεν υπόκεινται σε περιορισμούς και είναι υποχρεωτικά προσβάσιμα από όλους.

Συμπληρωματική προς αυτή την παράγραφο είναι η παράγραφος 4.4 όπου περιγράφονται οι πολιτικές κατάθεσης.

Σημειώνεται ότι για την κατάθεση των πτυχιακών εργασιών ισχύει μία από τις πολιτικές που αναφέρονται στην παράγραφο 4.4 (δ). Ο συγγραφέας της πτυχιακής εργασίας μπορεί να διατηρήσει δικαιώματα πάνω σε μέρος του κειμένου του εφόσον αυτό προβλέπεται και δικαιολογείται ρητά από την εξεταστική επιτροπή, οπότε και υποβάλει την ειδική φόρμα, που προβλέπεται παραπάνω.

4.3 Πολιτικές προβολής πλήρους κειμένου

Υποστηρίζονται τρεις τρόποι προβολής του υλικού: 1. Προβολή πλήρους κειμένου σε όλους τους χρήστες 2. προβολή σε Ιδρυματικούς ή άλλους ειδικούς χρήστες, κατόπιν αιτήσεως 3. προβολή μόνον των μεταδεδομένων-περιλήψεων ή/και υπερσυνδέσμου καταφόρτωσης του περιεχομένου.

4.4 Πολιτικές Κατάθεσης

(α) Πολιτική ερευνητικού περιεχομένου (δημοσιεύσεις),

Κάθε μέλος Ε.Π ή άλλο μέλος του προσωπικού του Ιδρύματος που ανήκει σε ερευνητική ομάδα του ΤΕΙ Σερρών οφείλει να προβεί σε απόθεση των ερευνητικών του δημοσιεύσεων σε κάποια από τις παρακάτω μορφές:

- α1. Αντίγραφα δημοσιεύσεων σε διεθνή ή άλλα επιστημονικά περιοδικά (author's copy, pre-print ή post-print), εφόσον το επιτρέπει το καθεστώς δεσμεύσεων που έχει αναλάβει ο συγγραφέας απέναντι στον εκδότη
- α2. δημοσιευμένη εκδοχή (published version), δηλαδή παρουσίαση του περιεχομένου σε μορφή άλλη από τη δημοσιευμένη, που δεν προσκρούει στα δικαιώματα που έχει παραχωρήσει ο συγγραφέας
- α3. Πρωτογενή δημοσίευση, της οποίας τα δικαιώματα έχει αυτοδίκαια ο συγγραφέας
- α4. Εκτεταμένη περίληψη ή απλή περίληψη, εφόσον αποκλείεται κάθε άλλη μορφή απόθεσης του πλήρους κειμένου, με ταυτόχρονη σύνδεση προς τον πάροχο του περιεχομένου πλήρους κειμένου

Η απόθεση θα γίνεται κάνοντας χρήση της υπηρεσίας απόθεσης που παρέχει η διαδικτυακή πλατφόρμα του Ι.Α. Κάθε απόθεση ερευνητικής εργασίας θα συνοδεύεται από την βιβλιογραφική τεκμηρίωση, που θεσπίζεται από τη Βιβλιοθήκη του ΤΕΙ Σερρών. Κύριες γλώσσες καταχώρησης ερευνητικού υλικού πλήρους κειμένου στο Ι.Α. είναι η Αγγλική ή/και η Ελληνική. Τα μεταδεδομένα και οι περιλήψεις υποβάλλονται στην Αγγλική και στην Ελληνική γλώσσα.

(β) Αποτελέσματα ερευνητικών προγραμμάτων

(γ) Κατάθεση μελετών, ημερίδων, σεμιναρίων

(δ) Κατάθεση πτυχιακών εργασιών

δ1. Όλες οι πτυχιακές εργασίες αποτίθενται στο Ι.Α., με ευθύνη του συγγραφέα/φοιτητή.

δ2. Μετά την ολοκλήρωση της απόθεσης και αποδελτίωσης της πτυχιακής εργασίας, ο σπουδαστής λαμβάνει σχετική βεβαίωση από τη Βιβλιοθήκη, την οποία προσκομίζει στη Γραμματεία του Τμήματος/προγράμματος σπουδών στο οποίο ανήκει. Η λήψη της σχετικής βεβαίωσης είναι προϋπόθεση για την έκδοση της βεβαίωσης περάτωσης σπουδών από τις Γραμματείες και προϋπόθεση για τη λήψη του πτυχίου.

δ3. Αν και αποτίθενται όλες οι πτυχιακές εργασίες δεν ακολουθείται για όλες η ίδια πολιτική προβολής μέσω του Ι.Α. Αναφέρονται οι εξής εναλλακτικές πολιτικές:

1. Μία πολιτική προβολής είναι η αποδελτίωση της πτυχιακής/διπλωματικής εργασίας με ταυτόχρονη προβολή εκτεταμένης περίληψης, μέσω του αποθετηρίου.

2. Μία δεύτερη πολιτική είναι η αποδελτίωση με βάση την εκτεταμένη περίληψη και ταυτόχρονη δυνατότητα προβολής/λήψης πλήρους κειμένου, μετά από εγγραφή των στοιχείων του ενδιαφερόμενου χρήστη, που θα δηλώνει την ιδιότητά του και τον τρόπο με τον οποίο θα κάνει χρήση του υλικού της πτυχιακής εργασίας. Θα ακολουθεί εξέταση του

αιτήματος από τις Βιβλιοθηκονόμους και θα λαμβάνεται απόφαση για την αποστολή ή μη του πλήρους κειμένου.

3. Μία τρίτη πολιτική είναι η απόθεση με ταυτόχρονη ελεύθερη προβολή του περιεχομένου από κάθε ενδιαφερόμενο. Αφορά κυρίως τις πτυχιακές εργασίες που έχουν εκπονηθεί με υποδειγματικό τρόπο και δεν δημιουργούν προβληματισμούς σχετικά με τη χρήση υλικού τρίτων.

Η εξεταστική επιτροπή που βαθμολογεί την εργασία διευκρινίζει πάνω στο βαθμολόγιο και σε ποια πολιτική προβολής από τις τρεις παραπάνω εμπίπτει κάθε πτυχιακή εργασία. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, η εξεταστική επιτροπή μπορεί να ορίσει με κατάλληλη δικαιολόγηση αν ο σπουδαστής ή/και ο επιβλέπων καθηγητής διατηρούν ορισμένα δικαιώματα πάνω σε μέρος του κειμένου της πτυχιακής εργασίας. Στην περίπτωση αυτή και μόνο υποβάλλεται και η φόρμα πολιτικής αδειών, που προβλέπεται στην παράγραφο 4.2.

4.9 Πολιτική Συλλογών

Αρχικά, θα δημιουργηθούν οι παρακάτω συλλογές:

1. Συλλογή πτυχιακών εργασιών
2. Συλλογή ερευνητικών εργασιών-δημοσιεύσεων
3. Συλλογή αποτελεσμάτων ερευνητικών προγραμμάτων (σε μορφή περιλήψεων)
4. Συλλογή διδακτικού υλικού
5. Συλλογή περιλήψεων ημερίδων, σεμιναρίων ή μελετών που δεν εμπίπτουν στις ερευνητικές εργασίες
5. Συλλογή διοικητικών εγγράφων
6. Συλλογή ψηφιοποιημένων περιοδικών

Νέες συλλογές δημιουργούνται μετά από ενυπόγραφη εισήγηση μέλους της ακαδημαϊκής κοινότητας του ΤΕΙ Σερρών, εφόσον η δημιουργία τους εγκριθεί κατά πλειοψηφία από την Ομάδα διοίκησης του Ιδρυματικού Αποθετηρίου. Βασική προϋπόθεση για τη δημιουργία νέας συλλογής είναι αυτή να ενδιαφέρει ένα σημαντικό μέρος της ακαδημαϊκής κοινότητας ή/και της τοπικής κοινωνίας, να έχει ακαδημαϊκό περιεχόμενο, να προάγει τις δραστηριότητες του Ιδρύματος, καθώς και την διασύνδεσή του με την κοινωνία.

4.10 Πολιτική χρήσης Υλικού

(α) Πολιτική χρήσης μεταδεδομένων

1. Η πρόσβαση στα μεταδεδομένα του Ι.Α. είναι ανοικτή σε όλους.
2. Τα μεταδεδομένα μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε κάθε αναγνώσιμη μορφή, χωρίς προηγούμενη άδεια χρήσης, αποκλειστικά και μόνο για εκπαιδευτική και ερευνητική δραστηριότητα με την ηθική υποχρέωση να δοθεί πλήρης επιστημονική αναφορά στην πηγή προέλευσής τους.

(β) Πολιτική χρήσης πλήρους κειμένου (full text)

1. Η πολιτική πρόσβασης στο πλήρες κείμενο εξαρτάται από την φύση του υλικού:

α. Η πρόσβαση σε μη διαβαθμισμένο υλικό είναι ανοικτή σε όλους

β. Η πρόσβαση σε διδακτικό υλικό ή σε άλλο διαβαθμισμένο υλικό (π.χ. κάποιες κατηγορίες ερευνητικών αποτελεσμάτων-δημοσιεύσεων, ορισμένες κατηγορίες πτυχιακών εργασιών) απαιτεί πιστοποίηση χρήστη και υπόκειται στις νομικές δεσμεύσεις που ορίζει ο αποθέτης του υλικού (βλέπε «πολιτική αδειών», παραγρ. 4.2).

2. Αντίγραφα πλήρους κειμένου του μη διαβαθμισμένου υλικού μπορούν να αναπαράγονται σε κάθε μορφή για εκπαιδευτικούς και ερευνητικούς σκοπούς, με την ηθική υποχρέωση να δοθεί πλήρης αναφορά της πηγής, χωρίς περαιτέρω ανάγκη αδειοδότησης.

4.11 Πολιτική διατήρησης υλικού

Για ποιο χρονικό διάστημα είναι εγγυημένη η διατήρηση του κατατεθειμένου υλικού; Σε ποια μορφή διατήρησης του υλικού είναι εγγυημένη η μελλοντική του πρόσβαση;

1. Τα κατατεθέντα δεδομένα διατηρούνται στο διηνεκές.

2. Το I.A. δεσμεύεται για τη συνεχή προσπάθεια διατήρησης της ποιοτικής πρόσβασης στα μεταδεδομένα.

3. Το I.A. διατηρεί βάση εναποθήκευσης του αρχειοθετημένου υλικού των μεταδεδομένων, σύμφωνα με τις ισχύουσες συμφωνίες του Σ.Ε.Α.Β.

4. Αποδεκτοί λόγοι απομάκρυνσης του υλικού από το I.A. είναι:

α. Η αποδεδειγμένη παραβίαση πνευματικών δικαιωμάτων και περιπτώσεις λογοκλοπής.

β. Οι νομικές παραβάσεις και αποδεδειγμένες παράνομες πράξεις.

γ. Θέματα εθνικής ασφάλειας.

δ. Παράνομη ερευνητική εργασία, στη βάση της επιστημονικής ηθικής και των νόμων του κράτους και της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

5. Τα αποσυρόμενα μεταδεδομένα δεν καταστρέφονται, αλλά δεν διατίθενται πλέον για προβολή.

7. Οι ψηφιακές διευθύνσεις των αρχείων που αποσύρονται από το I.A., δεν διαγράφονται, ώστε να αποφεύγονται περιπτώσεις διάσπασης της συνοχής της κωδικοποίησης του ψηφιακού υλικού.

8. Αλλαγές στο κατατεθέν υλικό δεν επιτρέπονται.

9. Πίνακες διόρθωσης σφαλμάτων επιτρέπεται να συνοδεύουν το κατατιθέμενο υλικό.

10. Σε σημαντικές επιστημονικές περιπτώσεις που κρίνεται απαραίτητο, είναι δυνατή η κατάθεση ανανεωμένου και αναβαθμισμένου υλικού.

4.12 Καταγγελίες

1. Κάθε περίπτωση καταγγελίας έναντι κατάθεσης υλικού λαμβάνεται πολύ σοβαρά υπόψη.

2. Σε κάθε τέτοια περίπτωση, το κατατιθέμενο υλικό δεν είναι πλέον κοινοποιησιμο στο κοινό.

3. Ο αρχικός έλεγχος περί της καταγγελίας γίνεται από την επιστημονική ομάδα του Ι.Α.

4. Όπου κρίνεται απαραίτητο, η καταγγελία διαβιβάζεται στα νομικά κλιμάκια του Ιδρύματος.

5. Σε κάθε τεκμηριωμένη περίπτωση αποδεδειγμένης παραβίασης πνευματικών δικαιωμάτων, το κατατεθέν υλικό αποσύρεται πλήρως από κάθε μορφής δημοσιοποίηση και ακολουθεί η νομική διευθέτηση του θέματος.

Παράρτημα Α:

Συμμόρφωση με τη νομοθεσία περί Πνευματικών Δικαιωμάτων

Η καταχώρηση έργων στο ιδρυματικό αποθετήριο, η δημοσίευση και η χρήση αυτών και οποιαδήποτε άλλη πράξη συνδέεται με την λειτουργία του ιδρυματικού αποθετηρίου διέπεται από τις ισχύουσες διατάξεις για την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας.

Συγκεκριμένα η δημοσίευση πνευματικών έργων στο Ιδρυματικό Αποθετήριο του Τ.Ε.Ι. Σερρών πρέπει να είναι σύμφωνη με τις διατάξεις του Ν. 2121/1993 περί Πνευματικής Ιδιοκτησίας, Συγγενικών Δικαιωμάτων και Πολιτιστικών Θεμάτων, με όλες τις τροποποιήσεις αυτού, (άρθρο 81, Ν. 3057/2002 και άρθρα 1, 2 και 4 Ν. 3524/2007) , καθώς και με το ευρωπαϊκό νομοθετικό πλαίσιο για την προστασία των πνευματικών δικαιωμάτων τρίτων προσώπων.

Φορέας των πνευματικών δικαιωμάτων επί ενός έργου είναι ο δημιουργός (αρ. 6 Ν. 2121/93), εκτός αν προκύπτει διαφορετικά από έγγραφη συμφωνία μεταβίβασης δικαιωμάτων.

Το δικαίωμα που προστατεύεται είναι περιουσιακό και ηθικό, δηλαδή προστατεύεται τόσο το δικαίωμα του πνευματικού δημιουργού να αντλήσει περιουσιακό όφελος από το έργο του, όσο και η σχέση πνευματικού δημιουργού και έργου- ως έκφανση της προστασίας της προσωπικότητας³.

Προσβολή των πνευματικών δικαιωμάτων συνιστά κάθε πράξη που επεμβαίνει στις εξουσίες του δημιουργού (περιουσιακές και ηθικές) χωρίς την άδεια του τελευταίου⁴.

Σε περίπτωση παραβίασης των διατάξεων περί πνευματικής ιδιοκτησίας επέρχονται οι προβλεπόμενες από το νόμο αστικές (άρ. 65), ποινικές (άρ. 66) και διοικητικές (άρ. 65Α) κυρώσεις.

Δεν συντρέχει παραβίαση των πνευματικών δικαιωμάτων όταν (Κεφάλαιο 4, περιορισμοί δικαιώματος):

- Αναπαράγεται, χωρίς άδεια του δημιουργού και χωρίς αμοιβή, για ιδιωτική χρήση έργο που έχει δημοσιευθεί νόμιμα, εφόσον η αναπαραγωγή δεν παρεμποδίζει την κανονική εκμετάλλευση του έργου και δεν βλάπτει τα νόμιμα συμφέροντα και δικαιώματα των δημιουργών- κατόχων των πνευματικών δικαιωμάτων επί του έργου.
- Παρατίθενται σύντομα αποσπάσματα έργου, χωρίς την άδεια του δημιουργού και χωρίς αμοιβή, υπό τις ακόλουθες προϋποθέσεις: -τα παρατιθέμενα αποσπάσματα να είναι περιορισμένα σε μέγεθος και η έκταση αυτών να δικαιολογείται από τον επιδιωκόμενο σκοπό -η παράθεση αυτών να χρησιμοποιείται προς υποστήριξη ή κριτική θέσης άλλου – η παράθεση να μην αντιβαίνει τα χρηστά ήθη – η

³ Κουμάντος Γ., Πνευματική Ιδιοκτησία, Αντ. Ν. Σάκκουλας 2000, σελ. 244.

⁴ Μαρίνος Μ.- Θ., Πνευματική Ιδιοκτησία, Αντ. Ν. Σάκκουλας 2000, σελ. 276

παράθεση πάντα να συνοδεύεται από αναφορά στην πηγή και στο όνομα του δημιουργού.

- Αναπαράγονται χωρίς την προηγούμενη άδεια του δημιουργού και χωρίς αμοιβή άρθρων νομίμως δημοσιευμένων σε εφημερίδα ή περιοδικό, σύντομων αποσπασμάτων ή τμημάτων έργου νομίμως δημοσιευμένου εφόσον χρησιμοποιείται αποκλειστικά για διδασκαλία ή εξετάσεις σε εκπαιδευτικό ίδρυμα, υπό τις ακόλουθες προϋποθέσεις: -τα αναπαραγόμενα αποσπάσματα να είναι περιορισμένα σε μέγεθος και η έκταση αυτών να δικαιολογείται από τον επιδιωκόμενο σκοπό – η αναπαραγωγή να μην αντιβαίνει τα χρηστά ήθη – η αναπαραγωγή πρέπει πάντα να συνοδεύεται από αναφορά στην πηγή και στα ονόματα δημιουργού και εκδότη, εφόσον αυτά εμφανίζονται στην πηγή.
- Αναπαράγεται έργο χωρίς την άδεια του δημιουργού και χωρίς αμοιβή, για να χρησιμοποιηθεί σε δικαστική ή διοικητική διαδικασία, στο μέτρο που δικαιολογείται από τον επιδιωκόμενο σκοπό.

Αντικείμενο προστασίας είναι κάθε πρωτότυπο πνευματικό δημιούργημα λόγου, τέχνης ή επιστήμης, που εκφράζεται με οποιαδήποτε μορφή, ιδίως τα γραπτά ή προφορικά κείμενα... οι μεταφράσεις, οι διασκευές, οι προσαρμογές και οι άλλες μετατροπές έργων ή εκφράσεων της λαϊκής παράδοσης, καθώς και οι συλλογές έργων ή συλλογές εκφράσεων της λαϊκής παράδοσης ή απλών γεγονότων και στοιχείων, όπως οι εγκυκλοπαιδείες, και οι ανθολογίες (και οι βάσεις δεδομένων), εφόσον η επιλογή ή η διευθέτηση του περιεχομένου τους είναι πρωτότυπη. (άρ. 2 Ν. 2121/1993).

Επίσης οι βάσεις δεδομένων οι οποίες λόγω της επιλογής ή διευθέτησης του περιεχομένου τους αποτελούν πνευματικά δημιουργήματα.

Η προστασία αυτή δεν εκτείνεται στο περιεχόμενο των βάσεων δεδομένων και δεν θίγει κανένα από τα δικαιώματα που υφίστανται στο περιεχόμενο αυτό. Ως βάση δεδομένων νοείται η συλλογή έργων, δεδομένων ή άλλων ανεξάρτητων στοιχείων, διευθετημένων κατά συστηματικό ή μεθοδικό τρόπο και ατομικώς προσιτών με ηλεκτρονικά μέσα ή με άλλο τρόπο.

Σύμφωνα με τα παραπάνω η βάση δεδομένων που θα δημιουργηθεί με στόχο τη λειτουργία του Ιδρυματικού Αποθετηρίου του Τ.Ε.Ι. Σερρών αποτελεί έργο που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του Ν. 2121/93 και φορέας των σχετικών πνευματικών δικαιωμάτων θα είναι το Τ.Ε.Ι. Σερρών.

Συγκεκριμένα στο Ακαδημαϊκό Αποθετήριο του Τ.Ε.Ι. Σερρών θα καταχωρούνται και θα αποτελούν αντικείμενο προστασίας των πνευματικών δικαιωμάτων πτυχιακές και διπλωματικές εργασίες, ερευνητικά αποτελέσματα, διδακτικό υλικό, άρθρα επιστημονικών περιοδικών, πρωτογενείς δημοσιεύσεις και υλικό πολιτιστικής φύσεως.

Καταχωρούνται επίσης στο Ι.Α. Τ.Ε.Ι. Σερρών, χωρίς να υπόκεινται στις διατάξεις περί προστασίας της πνευματικής ιδιοκτησίας διοικητικά έγγραφα σχετικά με τη λειτουργία του Τ.Ε.Ι. Σερρών.

Για την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας το Ιδρυματικό Αποθετήριο του Τ.Ε.Ι. Σερρών θα ακολουθήσει την πολιτική χρήσης αδειών και άλλων τεχνικών συστημάτων ασφαλείας.

Η κατάθεση έργου στο Ιδρυματικό Αποθετήριο του Τ.Ε.Ι. Σερρών δεν μεταβάλλει το καθεστώς προστασίας των πνευματικών δικαιωμάτων επί του έργου, τα οποία εξακολουθούν να ανήκουν στον δημιουργό του έργου-συγγραφέα ή στον εκδότη, ανάλογα με την περίπτωση. Εξαιρούνται οι πτυχιακές εργασίες, οι οποίες αποτελούν εξ ορισμού πνευματική ιδιοκτησία του Τ.Ε.Ι. Σερρών.

Η μορφή και ο τύπος των αδειών καθορίζεται από το Τ.Ε.Ι. Σερρών. **(δες παράγραφο 4.3 παρόντος κειμένου διαβούλευσης)**

Το Τ.Ε.Ι. Σερρών και ο φορέας διαχείρισης του ακαδημαϊκού αποθετηρίου ουδεμία ευθύνη φέρουν για τυχόν παραβιάσεις πνευματικών ή άλλων δικαιωμάτων τρίτων από τους συγγραφείς των έργων που κατατίθενται σε αυτό και για παραβιάσεις των πνευματικών δικαιωμάτων των συγγραφέων των τεκμηρίων του ακαδημαϊκού αποθετηρίου από τρίτους.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β

Αποδοχή εκ μέρους του Ιδρύματος της Διακήρυξης του Βερολίνου

Στο πλαίσιο αυτού του κειμένου Αρχών και Πολιτικών το Ίδρυμα αποδέχεται την παρακάτω «Διακήρυξη του Βερολίνου» για την ανοιχτή πρόσβαση στη γνώση:

Διακήρυξη του Βερολίνου για την Ανοικτή Πρόσβαση στη Γνώση των Θετικών και Ανθρωπιστικών Επιστημών⁵

Π1. Πρόλογος

Το Διαδίκτυο έχει αλλάξει ουσιαστικά τις πρακτικές και οικονομικές δυνατότητες διανομής της επιστημονικής γνώσης και της πολιτιστικής κληρονομιάς. Για πρώτη φορά, το Διαδίκτυο προσφέρει πλέον την ευκαιρία να διαμορφώσουμε μία παγκόσμια και διαδραστική παρουσίαση της ανθρώπινης γνώσης, συμπεριλαμβάνοντας την πολιτιστική κληρονομιά και την εγγύηση της παγκόσμιας πρόσβασης.

Εμείς, οι υπογράφωντες, αισθανόμαστε υποχρεωμένοι να αντιμετωπίσουμε τις προκλήσεις του Διαδικτύου ως ενός αναδυόμενου λειτουργικού μέσου διανομής της γνώσης. Προφανώς, αυτές οι εξελίξεις θα μπορέσουν να μεταβάλουν σημαντικά τη φύση της επιστημονικής εκδοτικής δραστηριότητας, καθώς επίσης και το υπάρχον σύστημα διασφάλισης ποιότητας.

Σύμφωνα με το πνεύμα της Διακήρυξης της Πρωτοβουλίας Ανοικτής Πρόσβασης της Βουδαπέστης (Budapest Open Access Initiative), του Καταστατικού Χάρτη του ECHO (European Open Access Initiative) και της Διακήρυξης της Bethesda για την Εκδοτική Δραστηριότητα Ανοικτής Πρόσβασης (Bethesda Statement on Open Access Publishing), έχουμε συντάξει την Διακήρυξη του Βερολίνου με σκοπό να προάγουμε το Διαδίκτυο ως ένα λειτουργικό εργαλείο για μία παγκόσμια βάση επιστημονικής γνώσης και ανθρώπινου συλλογισμού, για να καθορίσουμε μέτρα που χρειάζεται να λάβουν υπόψη τους οι διαμορφωτές ερευνητικής πολιτικής, τα ερευνητικά κέντρα, οι χρηματοδοτικοί οργανισμοί, οι βιβλιοθήκες, τα αρχεία και τα μουσεία.

Π.2 Στόχοι

Η αποστολή μας για την διάδοση της γνώσης είναι ημιτελής εάν η πληροφόρηση δεν γίνεται ανοικτά και άμεσα διαθέσιμη στην κοινωνία. Νέες πιθανότητες διάδοσης της γνώσης, όχι μόνο μέσω της κλασικής δομής αλλά επιπλέον μέσω της ανοικτής πρόσβασης μέσω διαδικτύου πρέπει να υποστηριχθεί. Ορίζουμε σαν ανοικτή πρόσβαση την περιεκτική πηγή ανθρώπινης γνώσης και πολιτιστικής κληρονομιάς που έχει γίνει αποδεκτή από την επιστημονική κοινότητα.

---

⁵ <http://www.zim.mpg.de/openaccess-berlin/berlindeclaration.html>. Επίσης, η διεύθυνση τρέχουσας κατάστασης υπογεγραμμένων των Γερμανικών ερευνητικών οργανισμών είναι <http://www.zim.mpg.de/openaccess-berlin/signatories.html>.

Για την υλοποίηση του οράματος μίας καθολικής και προσβάσιμης αντιπροσώπευσης της γνώσης, το μελλοντικό διαδίκτυο πρέπει να γίνει διατηρήσιμο, διαδραστικό και διαφανές. Περιεχόμενο και λογισμικά εργαλεία πρέπει να είναι ανοικτά προσβάσιμα και κατάλληλα συμβιβάσιμα.

Π.3 Ορισμός της συμμετοχής ανοικτής πρόσβασης

Ο καθορισμός της ανοικτής πρόσβασης ως μίας αξιολογής διαδικασίας ιδανικά, απαιτεί την ενεργό δέσμευση όλων των ατόμων – δημιουργών επιστημονικής γνώσης και πολιτιστικής κληρονομιάς. Οι συνεισφορές ανοικτής πρόσβασης περιλαμβάνουν πρωτότυπα ερευνητικά αποτελέσματα, πρωτογενή και δευτερογενή δεδομένα, πηγές υλικού, ψηφιακές μορφές εικόνας και γραφικού υλικού και επιστημονικό υλικό πολυμέσων.

Οι συνεισφορές ανοικτής πρόσβασης πρέπει να ικανοποιούν δύο συνθήκες:

1. Οι συγγραφείς και κάτοχοι δικαιωμάτων τέτοιων συνεισφορών διαθέτουν σε όλους τους χρήστες ελεύθερη, αμετάκλητη, διεθνή πρόσβαση και άδεια αντιγραφής, χρήσης, διανομής, μετάδοσης και παρουσίασης της εργασίας δημοσίως, όπως επίσης δημιουργίας και διανομής παράγωγης εργασίας, σε κάθε ψηφιακό μέσο, για κάθε υπεύθυνο σκοπό, με περιορισμό αναφοράς συγγραφικού έργου (δημόσια δεδομένα (πνευματικών δικαιωμάτων) θα εξακολουθούν να παρέχουν τον μηχανισμό υλοποίησης κατάλληλων αναφορών και υπεύθυνης χρήσης δημοσιευμένου υλικού, όπως ήδη γίνεται τώρα), όπως επίσης και παροχής δικαιώματος φωτοτύπησης σε μικρό αριθμό, για προσωπική τους χρήση.

2. Μία πλήρης έκδοση ενός έργου και όλου του συμπληρωματικού υλικού του, συμπεριλαμβανομένου ενός αντιγράφου της άδειας όπως δηλώθηκε παραπάνω, σε μία αρμόζουσα τυποποιημένη ηλεκτρονική μορφή κατατίθεται (και, κατά συνέπεια, δημοσιεύεται) σε ένα τουλάχιστον διαδικτυακό αποθετήριο που χρησιμοποιεί κατάλληλα τεχνικά πρότυπα (όπως οι προδιαγραφές των Αρχείων Ανοικτής Πρόσβασης), το οποίο υποστηρίζεται και συντηρείται από ένα ακαδημαϊκό ίδρυμα, ακαδημαϊκή κοινότητα, κυβερνητική υπηρεσία, ή άλλο επίσημα αναγνωρισμένο οργανισμό που επιζητά να υλοποιήσει την ανοικτή πρόσβαση, την διανομή χωρίς περιορισμούς, την διαλειτουργικότητα και την μακροπρόθεσμη αρχειοθέτηση.

Π4. Υποστηρίζοντας την μετάβαση στο Πρότυπο της Ηλεκτρονικής Ανοικτής Πρόσβασης⁶

---

⁶ **Κίνημα Ανοικτής Πρόσβασης (Open Access):** Σκοπός του κινήματος ανοικτής πρόσβασης (Open Access) είναι η ελεύθερη και δωρεάν πρόσβαση του επιστημονικού κοινού στην παγκόσμια επιστημονική βιβλιογραφία μέσω του Διαδικτύου. Επομένως, η έρευνα που χρηματοδοτείται από δημόσια κονδύλια είναι διαθέσιμη στο ευρύ κοινό. Στην περίπτωση των εκδοτικών κύκλων, αναφέρεται για παράδειγμα ο οίκος Blackwell, ο οποίος δίνει το δικαίωμα αυτό-αρχειοθέτησης (self – archiving) στους συγγραφείς που του υποβάλλουν άρθρα. Η διεύθυνση των περιοδικών ανοικτής πρόσβασης είναι <http://www.doaj.org/>, ενώ κατάλογος εκδοτών που επιτρέπουν την απόθεση (κατάθεση) σε Ιδρυματικό Αποθετήριο, της δημοσιευμένης εκδοχής (PDF) των επιστημονικών άρθρων επισυνάπτεται (<http://www.sherpa.ac.uk/romeo/PDFandIR.php?la=en>).

Οι οργανισμοί μας ενδιαφέρονται για την περαιτέρω προώθηση του προτύπου ανοικτής πρόσβασης για την επίτευξη του ωφελέστερου αποτελέσματος για την επιστήμη και την κοινωνία. Ως εκ τούτου, σκοπεύουμε να προοδεύσουμε:

- Ενθαρρύνοντας τους ερευνητές μας/αναδόχους ερευνητικών προγραμμάτων να δημοσιεύσουν το έργο τους σύμφωνα με τις αρχές του προτύπου της ανοικτής πρόσβασης.
- Ενθαρρύνοντας τους κατόχους πολιτιστικής κληρονομιάς να υποστηρίξουν την ανοικτή πρόσβαση, παρέχοντας τις πηγές τους στο Διαδίκτυο.
- Αναπτύσσοντας μέσα και τρόπους αξιολόγησης των συνεισφορών ανοικτής πρόσβασης και των ηλεκτρονικών περιοδικών προκειμένου να διατηρήσουμε τα πρότυπα διασφάλισης ποιότητας και της καλής επιστημονικής πρακτικής.
- Συνηγορώντας υπέρ της αναγνώρισης των επιστημονικών δημοσιεύσεων ανοικτής πρόσβασης, για την προαγωγή και την αξιολόγηση των ακαδημαϊκών για την μονιμοποίησή τους.
- Υποστηρίζοντας την ουσιαστική αξία των συνεισφορών στην υποδομή ανοικτής πρόσβασης μέσω της ανάπτυξης εργαλείων λογισμικού, της παροχής περιεχομένου, της δημιουργίας μεταδεδομένων, ή της δημοσίευσης μεμονωμένων άρθρων.

Συνειδητοποιούμε πως η διαδικασία της μετάβασης στην ανοικτή πρόσβαση αλλάζει την διάχυση της γνώσης από νομικής και οικονομικής πλευράς. Οι οργανισμοί μας σκοπεύουν να βρουν λύσεις που υποστηρίζουν την περαιτέρω ανάπτυξη των υφιστάμενων νομικών και οικονομικών πλαισίων, προκειμένου να διευκολύνουμε την βέλτιστη χρήση και ανοικτή πρόσβαση.